

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Viite: STM095:00/2012

1

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta ja luonnoksesta lääkeasetuksen muuttamiseksi

Suomen Diabetesliitto ry haluaa lausua kohteliaimmin seuraavaa.

Diabetesliitto pitää lääkkeen käyttäjien kannalta keskeisenä, että lääkehuolto toimii sujuvasti erilaisista apteekkien omistajuus- tai muista muutoksista huolimatta. Apteekkien perustehtävänä on lääkkeiden myyntiin ja neuvontaan liittyvät palvelutehtävät. Tämä perustehtävä ei saa hämärtyä toiminnan laajentuessa ja saadessa uusia muotoja.

Diabetesliitto kannattaa lääkelakiin esitettyä muutosta, jolla kielletään apteekissa toimivien erillisyhtiöiden toiminta. Tämä selkeyttää apteekkitoimintaa kuluttajan kannalta. Apteekkarin vaihdoksen sujuvoittaminen sekä Fimealle annettava oikeus uhkasakon asettamiseen ovat nekin kannatettavia muutoksia kuluttajan näkökulmasta.

Apteekkitoiminnan tulee olla läpinäkyvää

Apteekkitoiminta on Suomessa vahvasti säänneltyä. Apteekkilupajärjestelmällä ja siihen liittyvällä sääntelyllä halutaan varmistaa lääkkeiden saatavuus maanlaajuisesti ja turvallisesti. Apteekin perustehtävä on lääkkeiden toimittaminen ja lääkkeisiin liittyvä neuvonta ja palvelu. Tämän lisäksi apteekissa voidaan harjoittaa myös muuta terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen ja sairauksien ehkäisyyn liittyvää palvelutoimintaa.

Potilasjärjestöt saavat aika-ajoin palautetta siitä, että reseptilääkkeen ostotilanteessa lääkkeen toimittaja yrittää myydä samalla Jotakin itsehoitovalmistetta. Kysymys näissä tilanteissa on muusta kuin siitä, että itsehoitovalmisteella yritettäisiin helpottaa reseptilääkkeestä potilaalle mahdollisesti koituvia sivuvaikutuksia. Lääkkeen toimittamisessa ja tuotteiden markkinoinnissa tulee noudattaa ammattietiikkaa.

On tärkeää, että potilaat luottavat apteekkeihin. Apteekkitoiminnan tulee olla mahdollisimman läpinäkyvää. Noin kolmannes apteekkeista on ilmoittanut harjoittavansa apteekin tiloissa myös muuta liiketoimintaa. Erillisten yhtiöiden kautta myydään mm. erilaisia terveydenhoito-, hyvinvointi- ja kosmetiikkatuotteita sekä vitamiineja ja ravintolisiä. Erillisyhtiöiden määrä on kasvanut jatkuvasti. Erillisyhtiöiden kautta tapahtuvasta myynnistä on mm. verotuksellista hyötyä apteekki-alan toimijoille. Hyötyä saadaan myös toimimisesta luotettavana pidetyn apteekki-brändin alla. Lääkkeen käyttäjä ei välttämättä tule lainkaan tietoiseksi, että tehdessään ostoksia apteekissa hän saattaa asioida kahdessa eri yrityksessä. Tämä ei ole kuluttajan edun mukaista.

Diabetesliitto pitää tärkeänä kuluttajien yleistä luottamusta apteekkijärjestelmään. Apteekkien perustehtävänä oleva lääkemyynti ja -neuvonta eivät saa hämärtyä muun myynti- ja palvelutoiminnan rinnalla. Diabetesliitto kannattaa esitystä siitä, ettei apteekkien tiloissa saa jatkossa toimia muita yrityksiä erillisyhtiöinä. Tämä ei estä apteekkareita perustamasta yrityksiä muutoin normaalein yritystoiminnan ehdoin.

Erillisyhtiöiden toimintaa täsmentävän lainsäädännön ansiosta arvioidaan saatavan valtiolle verotuloina enimmillään noin 7-8 miljoonaa euroa. Tämä tulisi ehdotuksen mukaisesti ottaa osaksi lääkekorvausten 134 miljoonan euron leikkauspakettia.

2

Sujuva toiminta apteekkarien vaihdostilanteissa varmistaa lääkehuollon

Esityksessä tuodaan esille erilaisia tarpeita lisätä apteekkarin vaihdoksen sujuvuutta. Apteekkarin vaihdostilanteita halutaan nopeuttaa lyhentämällä apteekin vastaanottamisen määräaika vuodesta kuuteen kuukauteen. Samoin vaihdostilanteisiin liittyviä uuden ja luopuvan apteekkarin välisiä oikeuksia ja velvollisuuksia halutaan täsmentää. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen valvonnassa on havaittu myös sellaisia tilanteita, joissa uuden apteekkarin mahdollisuuksia aloittaa toiminta on haitattu perusteettomasti.

Potilaan kannalta keskeistä on varmistaa lääkehuollon asianmukainen toteutuminen apteekkitoiminnan taustalla tapahtuvista omistaja- tai muista muutoksista huolimatta. Diabetesliitto pitää ehdotettuja säännösmuutoksia perusteltuina.

Uhkasakko varmistaa turvallisen lääkehoidon

Toimivan ja luotettavan lääkehuoltojärjestelmän takaamiseksi tiedonkulun tulee olla avointa ja toimivaa. Apteekkien osalta viranomaisten tiedonsaanti on joiltakin osin ollut puutteellista. Viranomaisten tiedonsaantioikeuksiin on tulossa parannusta 21.6.2016 eduskunnassa hyväksytyjen lääkelakia koskevien muutosten ansiosta.

Uutena valvontakeinona esitetään mahdollisuutta uhkasakon asettamiseen. Näin Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus voi tehostaa tarkastuksessa antamaansa määräystä. Pelkkä viranomaisen määräys vailla konkreettisempaa sanktiota ei ole toiminnan puutteiden parantamisessa kovin tehokas keino.

Lopuksi

Täsmälliset toimintasäännöt ja pyrkimys apteekkijärjestelmään kohdistuvan yleisen luottamuksen ylläpitämiseen on tärkeää. Hyvä tiedonkulku takaa viranomaisille riittävät tiedot arvioida apteekkien toimintaa ja kannattavuutta ja kehittää lääkehuoltoa näiden tietojen pohjalta. Selkeät määräykset ja toimintakäytännöt ovat kaikille hyödyksi ja koituvat myös lääkkeiden käyttäjien eduksi.

Annamme mielellämme lisätietoja: erityisasiantuntija Irene Vuorisalo, irene.vuorisalo@diabetes.fi, p: 0400723667.

Janne Juvakka
toiminnanjohtaja
Suomen Diabetesliitto ry

Suomen Diabetesliitto ry
Diabeteskeskus
Kirjoniementie 15
33680 Tampere

P. +358 03 2860 111
F. +358 03 2860 422
diabetesliitto@diabetes.fi
www.diabetes.fi

Y-tunnus 015531-5
FI33 5732 2620 0206 77 OKOYFIHH
FI65 8000 1200 4035 00 DABAFIHH